

Skader og sykdom i idretten: Når er nok nok?

Onsdag 29. januar 2020 inviterte idrettsmedisinsk etikkutvalg til seminaret «Skader og sykdom i idretten: Når er nok nok?»

Etiske dilemma oppstår når ulike verdier, interesser og hensyn konkurrerer. Idrettsmedisinsk etikkarbeid består av å synliggjøre etiske dilemma som oppstår i idretten og løfte fram sentrale verdier som er truet. Retningslinjene som er utarbeidet for helsepersonell på alle nivå i Norges idrettsforbund skal synliggjøre hvilke verdier og rammer som settes for arbeidet, for helsepersonell selv, men også for trenere, utøvere og samfunnet ellers. Retningslinjene skal kunne brukes aktivt. De må endres og suppleres parallelt med erfaringene i bruken av dem. Idrettsmedisinsk etikk-utvalg er avhengig av hjelp fra organisasjonen for at arbeidet skal bli kjent.

Det er stadig flere ben, muskel og ledd-skader (belastningsskader) i enkelte idrettsgrener. Ifølge Lars Engebretsen kan man stille berettiget spørsmål om idretts-helsetjenesten er med på å legitimere helseskadelig adferd. Det er alles ansvar å stille spørsmål ved om noen idretter går for langt i å utsette utøverne for alvorlig skade.

Marit Breivik var ikke bare opptatt av isolerte skader, men påpekte at ekstra årvåkenhet kreves for å påvise helseskadelig overtrening. Hun etterlyste ansvar for å snakke om totalbelastningen som noen barn og unge utsettes for. Spørsmål er om utøvere og foreldre får god nok informasjon om mulig langvarige konsekvenser av å ignorere helseskadelig trening og konkurranser. Trenerne etterlyser tydelige helsepersonell som setter gode grenser. Kanskje er heving av aldersgrenser en veg å gå? God kommunikasjon mellom trenere og helsepersonell er også svært viktig, selvsagt med tillatelse fra den enkelte utøver, dersom kommunikasjonen gjelder enkeltpersoner og ikke generelle påpekninger.

Ole Kristian Tollefsen viste hvordan utøvere utnyttes / og lar seg utnytte i et kynisk spill om penger i enkelte idretter i utlandet. Her er det ikke den enkelte utøvers beste som prioriteres. Han ønsker seg tydelige råd fra helsepersonell, men er også klar på at det er svært vanskelig å stoppe utøvere som ikke selv ser farene og som har stor glede av idretten. Han viste hvordan permanente skader har alvorlige konsekvenser for utøveren selv, men også hans nærmeste.

Ingunn Rise Kirkeby presenterte sine betraktninger på temaet fra et nevrokirurgisk perspektiv. Det er påvist alvorlige langtidsvirkninger av gjentatte skader mot hodet. Dette bør derfor forhindres i idretten. Utøvere må få god informasjon om langtidsvirkningene. Det samme må foreldre og trenere; men det er en vanskelig balansegang mot å utløse frykt i idretter som ellers har mange positive sider.

Olympiatoppens psykolog Arne Jørstad Riise beskrev gjennom enkeltutøveres historier de enormt sterke drivkreftene som enkelte toppidrettsutøvere har og hvorfor de velger å fortsette, på tross av helsevesenets råd.

Alle foredragsholderne etterlyste helsepersonell som var tydelige på eget verdigrunnlag. Tillit, tydelighet og forutsigbarhet ble understreket.

I diskusjonen avslutningsvis på seminaret ble det også gitt innspill til idrettsmedisinsk etikkutvalg på idrettsmedisinske dilemmaer som utvalget bør se nærmere på. Blant temaene som ble spilt inn var blant annet medisinerings av barn, hvordan ivareta totalbelastning av barn og unge og hvordan få til et samarbeid mellom utøver, trener(e), forbund og helsepersonell for å regulere totalbelastning og risiko for utøveren. Det ble også stilt spørsmål om når utøverens autonomi settes ut av spill, og hva som skal til for å få et regelverk som sikrer utøverens HMS?

Idrettsmedisinsk etikkutvalg oppfordret alle som opplever idrettsmedisinske dilemmaer å sende innspill til idrettsmedisinsketikkutvalg@idrettsforbundet.no.